

ZARZĄDZENIE

Dnia 5 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

w sprawie **M.B.**

skazanego wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z 12 października 2021 r., sygn. akt IV K 411/15,

zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 24 kwietnia 2023 r., sygn. akt II AKa 123/22,

co do którego Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2024 r., sygn. akt II KK 461/23 oddalił kasację obrońcy jako oczywiście bezzasadną,

z urzędu,

w przedmiocie zgłoszonej przez obrońcę skazanego sygnalizacji istnienia podstawy do wznowienia postępowania

z a r z ą d z i ł

I. stwierdzić brak podstaw wznowienia postępowania w sprawie Sądu Najwyższego o sygn. akt II KK 461/23;

II. sygnalizację wznowienia postępowania w sprawie Sądu Apelacyjnego w Lublinie o sygn. akt II AKa 123/22 pozostawić bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

Obrońca skazanego M.B. – adw. A.B., 27 listopada 2025 r. nadesłał do Sądu Najwyższego pismo procesowe, w którym powołując się na art. 9 § 2 k.p.k., zasygnalizował potrzebę wznowienia z urzędu postępowań: kasacyjnego

zakończonych wskazanym wyżej postanowieniem Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2024 r., sygn. akt II KK 461/23 oraz odwoławczego zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 24 kwietnia 2023 r., sygn. akt II AKa 123/22.

Każde z tych postępowań, zdaniem obrońcy, dotknięte zostało bezwzględną przyczyną odwoławczą niewłaściwej obsady sądu, gdyż poszczególni sędziowie tworzący poszczególne składy Sądu Najwyższego i Sądu Apelacyjnego w Lublinie, zostali powołani na stanowisko sędziów na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której skład został ukształtowany na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3). To zaś ma uzasadniać twierdzenie, że przed Sądem Najwyższym i Sądem Apelacyjnym w Lublinie doszło do obrazy art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., co zarazem stanowi podstawę wznowienia obu tych postępowań z urzędu.

W pierwszej kolejności należy jednak przypomnieć, że zgodnie z art. 542 § 1 k.p.k. wznowienie postępowania może nastąpić na wniosek lub z urzędu, przy czym wznowienie postępowania z urzędu może nastąpić tylko w sytuacji zaistnienia jednej z bezwzględnych przyczyn odwoławczych, o jakich mowa w art. 439 § 1 k.p.k. (art. 542 § 3 k.p.k.). Ustawodawca nie przewidział uprawnienia strony do złożenia wniosku o wznowienie postępowania, z powołaniem się na bezwzględne przyczyny odwoławcze, stąd wniosek złożony w tym trybie może być traktowany wyłącznie jako sygnalizacja potrzeby wznowienia postępowania z urzędu. Sygnalizacja strony nie jest, co oczywiste, wiążąca dla sądu, a jedynie skutkuje podjęciem czynności z urzędu, które mogą doprowadzić do wszczęcia postępowania wznowieniowego, o ile zostanie stwierdzona bezwzględna przyczyna odwoławcza.

Odnosząc się do oceny zasygnalizowanej przez obrońcę potrzeby wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2024 r., sygn. akt II KK 461/23, z uwagi na wskazaną w piśmie procesowym obrońcy bezwzględną przyczynę odwoławczą (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.), stwierdzić należy, brak podstaw do wznowienia tego postępowania z urzędu.

Podstawą takiego stanowiska jest przede wszystkim okoliczność, że ocena wskazanej wyżej podstawy wznowieniowej miałaby się odbywać w odniesieniu do postanowienia Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej,

które to orzeczenie, przy aprobowanej wykładni wyrażonej w uzasadnieniu postanowienia z dnia 23 marca 2023 r., I KZP 17/22 i przywołanym tam utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego, nie zalicza się do kategorii prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k. W świetle tego bowiem przepisu wznowienie dotyczyć może jedynie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem, co oznacza, że to o tym postępowaniu traktują wszystkie podstawy wznowieniowe, w tym także określone w art. 542 § 3 k.p.k., dotyczące wznowienia postępowania z urzędu. Postępowanie kasacyjne jest natomiast postępowaniem nadzwyczajnym, a kasację wnosi się właśnie od prawomocnego orzeczenia sądu odwoławczego kończącego postępowanie sądowe (art. 519 k.p.k.), które podlega dyspozycji art. 540 § 1 k.p.k.

Kasacja wniesiona przez obrońcę w tej sprawie została oceniona jako oczywiście bezzasadna, co oznacza, że wydane przez Sąd Najwyższy postanowienie nie miało statusu prawomocnie kończącego postępowanie w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k., tym samym przepisy o wznowieniu postępowania nie mają w tej sytuacji zastosowania.

Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie przyjmował jednolicie, że jedynie rozstrzygnięcie uchylające zaskarżone kasacją orzeczenie pozbawia je wymienionych, istotnych z punktu widzenia powyższego unormowania cech i dopiero wówczas, gdy Sąd Najwyższy wyda orzeczenie następcze rozstrzygając merytorycznie o przedmiocie procesu (umorzenie postępowania, uniewinnienie w sytuacji stwierdzenia oczywistej niesłuszności skazania – art. 537 § 2 k.p.k.), może stać się orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe, które podlega wznowieniu.

W sytuacji jednak, gdy Sąd Najwyższy nie wypowiada się merytorycznie w przedmiocie procesu, nie wkraczając tym samym w żadnym zakresie w sferę, w której zaskarżony wyrok korzysta już z powagi rzeczy osądzonej (*res iudicatae*), orzeczenie sądu odwoławczego nie traci waloru prawomocnie kończącego postępowanie, gdyż nie zostało ono skutecznie podważone (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 czerwca, III KO 115/00, z 22 września 2003 r., IV KO 33/03, z 25 października 2006 r., V KO 64/06, z 21 marca 2007 r., IV KO 19/07, z 25 listopada 2010 r., V KO 87/10, z 1 sierpnia 2019, II KO 66/19, z 26 lutego 2020 r., V KO 108/19).

W konsekwencji, aprobuje stanowisko wyrażone w przywołanym na wstępie postanowieniu Sądu Najwyższego i dzieląc zaprezentowaną tam argumentację, a także wieloletnie i utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego zgodne z tym postanowieniem, odrzucić należy pogląd – którego uzewnętrznienie stanowią między innymi powoływane przez obrońcę w sygnalizacji judykaty wydane w innych sprawach – wskazujące na to, że argumenty natury ustrojowej i konwencyjnej wymagają eliminacji wypracowanej w doktrynie i orzecznictwie interpretacji o celowości stosowania wąskiej wykładni art. 542 § 3 k.p.k. Poza tym, że stanowisko takie wskazuje na wysoce instrumentalne traktowanie prawa należy stwierdzić, że kwestie poruszone w tych orzeczeniach mogą być ewentualnie przedmiotem przyszłych działań władzy ustawodawczej, których jak dotąd nie podjęto – akt prawny stanowiący podstawę do rozstrzygania według sygnalizacji zgłoszonej przez obrońcę nie został ustanowiony.

Skoro zatem analizowane postanowienie Sądu Najwyższego nie należy do kategorii art. 542 § 3 k.p.k. interpretowanego w powiązaniu z art. 540 § 1 k.p.k., to brak jest możliwości zastosowania w tego rodzaju sprawie przepisów o wznowieniu postępowania.

Kolejny postulat obrońcy o wznowienie z urzędu postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie w sprawie II AKa 123/22 z uwagi na uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., nie mógł otrzymać dalszego biegu (art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 9 § 2 k.p.k.). Jak wynika z akt sprawy o sygn. akt II KO 109/25 kwestia wystąpienia przed Sądem Apelacyjnym w Lublinie nienależytej obsady sądu była przedmiotem badań w postępowaniu o wznowienie postępowania z urzędu zainicjowanym sygnalizacją S.S. Sąd Najwyższy zarządzeniem z 1 lipca 2025 r., w sprawie o sygn. akt II KO 109/25, na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. stwierdził brak możliwości wznowienia wskazanego wyżej postępowania z urzędu (k. 30). Wynika z tego, że zagadnienie istnienia podstawy do wznowienia postępowania z urzędu, o którym mowa w piśmie obrońcy skazanego M.B., było już wcześniej przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który zagadnienie to jednocześnie rozstrzygnął. Co prawda inicjatywa wznowienia z urzędu została złożona przez innego skazanego i wydane przez Sąd Najwyższy zarządzenie dotyczy sprawy S.S., niemniej stwierdzić należy, że uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2

k.p.k. w razie zaistnienia, a tym samym jego skutki, rozciągałyby się także na sytuację pozostałych skazanych (art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k.). Sąd Najwyższy nie stwierdził jednak wystąpienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., tym samym kolejny postulat pochodzący od obrońcy skazanego M.B., wskazujący na uchybienie w postaci nienależytej obsady sądu – Sądu Apelacyjnego w Lublinie, z uwagi na udział w nim sędziów X. Y. i X.1 Y.1, powołanych na ten urząd przy udziale aktualnej KRS, której status kwestionuje obrońca. Powoduje to że nie ma racjonalnych podstaw do kolejnej weryfikacji tej samej kwestii, a więc tego, czy istnieje podstawa do wznowienia postępowania karnego z urzędu w sytuacji, kiedy już raz Sąd Najwyższy się w tym aspekcie jednoznacznie wypowiedział.

Z powodów przedstawionych wyżej należało rozstrzygnąć, jak w sentencji zarządzenia.

[WB]

[r.g.]